

KULTÚRA

ROČNÍK XXIII. – č. 6

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

25. MARCA 2020

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRIŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava • mobil: 0911 286 452 • e-mail: kultura@orangemail.sk • Cena 1,60 €

OSLÁVENÝ ŽIVOT

„Toto je noc, v ktorej Kristus rozlámal okovy smrti a víťazne vstal z hrobu,“ ohlasuje „Exultet,“ krásny chválospev veľkonočnej vigílie. Tak znie radostné posolstvo milostivej noci, v ktorej slávime zmŕtvychvstanie Ježiša Krista. Anjel v evanjeliu oslovuje ženy, ktoré prišli pozrieť hrob: „Vy sa nebojte! Viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný. Nie je tu, lebo vstal z mŕtvych, ako povedal“ (Mt 28, 5-6).

Nechajme si aj my zvestovať tými istými slovami veľkonočné tajomstvo: Ježiš, náš Pán, žije! Nech sa dostane do hĺbín duše a hlasne tam zaznie! Ježiš, ktorý prešiel našou zemou a ľudským životom, ktorého zloba a nenávisť umučili na smrť, neostal mŕtvym medzi mŕtvymi. Žije! Žije ako Boh v lone Trojjediného Boha. Žije aj ako človek vo svojom oslávenom tele. Čo všetko vyvoláva uvedená zvesť v našom vnútri? Nie už vnútornú drámu prvých Ježišových učeníkov. Vari iba tiché otázky a žiadosť dostať odpoveď. Lež prečo by nemohla byť hneď istotou a radosťou? Ak sa tak nestane, dáva sa ešte čas. Prvotné kresťanské spoločenstvá slávili Vzkriesenie plných osem

dní. Priveľká je udalosť, ktorú si pripomínajú a súčasne sprítomňujú, aby ich mohla preniknúť v hraniciach jedného jediného dňa. Vzkriesenie, zmŕtvychvstanie, celkom nový život sú skutočnosťami, otrasú vnútro človeka, ktorý si uvedomí, že je odsúdený na smrť, hoci nevie, kedy sa rozsudok prevedie. „Ježiš žije“ – hovorili si učeníci v tichosti a vystrašene tri dni po jeho smrti. Presvedčenie o jeho oživení, o jeho novom, oslávenom živote však rástlo zo dňa na deň. Bolo posilňované neustálym stykom. Ježišove stretnutia so svojimi učeníkmi boli vždy dôkazmi jeho zmŕtvychvstania. Teraz už naisto vedeli, koho si vyvolili. Po zoslaní Ducha Svätého apoštoli a Peter udalosť Zmŕtvychvstania neohrozene ohlasovali na námestiach a zaplnili ňou celý Jeruzalem. Keď veľkňaz začal pre to vyšetrowanie apoštolov, Peter odpovedal:

„Viac treba poslúchať Boha ako ľudí. Boh našich otcov vzkriesil Ježiša, ktorého ste vy zavesili na drevo a zabili. Ale Boh ho svojou pravou povýšil za Vládcu a Spasiteľa, aby dal

Izraelovi milosť obrátenia a odpustenia hriechov. Svedkami týchto udalostí sme my a Duch Svätý, ktorého Boh dal tým, čo ho poslúchajú“ (Sk 5, 29- 32). Neskôr budú ohlasovať udalosť vzkriesenia Ježiša Krista vo všetkých metropolách vtedajšieho sveta. Apoštoli, a najmä Peter neboli nijakí rojkovia a neutiekali sa k ilúziám. Evanjelia dosvedčujú: Ježiš si musel dať veľa námahy, kým ich konečne presvedčil o svojom živote. Ale keď raz uverili, boli ochotní umrieť za svoje presvedčenie. Nech dôkazy, ktoré Ježiš, Zmŕtvychvstalý, dal o sebe svojim apoštolom nás

nenechajú ľahostajnými! Podobne bolo aj s ich prvými poslucháčmi v Jeruzaleme. Ak by neboli od apoštolov, ktorých každé slovo prezrádzalo, že v živote neznamenujú nič, dostali pevné a nepochybné dôkazy, neboli by sa dali pokrstiť. Neboli by prijali vieru v Ježiša Krista a jeho radostnú zvesť. Naša viera je účasťou na viere apoštolov a praspoločenstva Cirkvi v Jeruzaleme. Aj my dobre vieme, koho sme si vyvolili, koho nasledujeme. Zmŕtvychvstanie Pána

odhaľuje zmysel celého jeho pozemského jestvovania. Pre nás je prísľubom nádeje, našej skvelej budúcnosti. Veľkonočná vigília nie je zakľúčením oslavy vzkriesenia Ježiša Krista. Po nej príde štyridsať dní: čas pre osobnú cestu k Zmŕtvychvstalému. Príležitosť k postretutiu s ním. V rozpravách veľkonočného evanjelia vidíme prvých, ktorí sa vydali na cestu k Ježišovmu hrobu. Pozorujme zblízka postavy, pre ktoré sa udalosti s tým spojené stali mimoriadnym zážitkom: Máriu z Magdaly a iné ženy, Jána, učeníka, ktorého Pán miloval, Petra. Viďme ako uzreli prázdny hrob, ako sa oni dostali k stretnutiu so Zmŕtvychvstalým. Po nich nasledujú ďalšie významné stretnutia so vzkrieseným Pánom: jeho nevysvetliteľné prechody cez zatvorené dvere s pránim: „Pokoj vám!“, zážitok apoštolov a Tomáša (por. Jn 20, 19- 31), emauzkých učeníkov (por. Lk 24, 13-48), zázračný rybolov a stolovanie pri Tiberiadskom mori (por. Jn 21, 1-14) atď. V evanjeliových rozpravách veľkonočného tajomstva vidíme:

(Pokračovanie na 3. strane)

RUDOLF MASLÁK

Povedzme si to narovinu: stodva rokov, od umelého rozvratu stredoeurópskeho impéria, náš národ ovládajú pomocou menšín. Spájajú sa dovedna menšiny národnostné, náboženské, dnes už aj sexuálne, a vytvárajú svoje politické koalície. Spojili sa s komunistami, spájajú sa s liberálmi, a samozrejme, triestia náboženskú a etnickú väčšinu. Opierajú sa pri tomto spájaní o podporu zahraničných hegemónov, raz USA, Veľkej Británie či Francúzska, potom Ruska. Výsledok sú politické monsterprocesy, vraždy, vyhánanie z vlasti,

Uvedomme sa

TEODOR KRÍŽKA

nútené práce, diskriminácia, posmech a hlavne sústavné vzbudzovanie viny fašizmom, ktorý si zobrali ako osvedčený budzogáň od Stalina. Žiaľ, dva ostatné režimy väčšinu tak rozvrdli, že nie je už spôsobilá chápať strategickú potrebu spájania sa. Naopak, vždy sa nájdu špekulanti, ktorí sa radšej pokúšajú vyviezť na vlne kritiky, ako riskovať obranu národných záujmov. Tridsať rokov sa to učíme, ale nepokročili sme ďalej od predchádzajúcich generácií, s výnimkou tej, ktorá vedela nastoliť slovenskú štátnosť. To sa, samozrejme, neodpúšťa.

A tak tu máme vládu štyroch podvodníkov, z ktorých víťazný si bude udržiavať moc pre moc samu, a nie kvôli tomu, aby čosi vytvoril pre národ. A ostatní mu v tom budú iba pritakávať. A ak nie, nebude to kvôli obhajobe Slovenska a Slovákov, ale vlastných preferencií.

Samozrejme, každý darebák siaha po najbližšom kyjaku, aby to zdravé, neúplatné, čo by mohlo ohroziť jeho korisťné záujmy, udrel a zastránil váhajúcich, prípadne takých, ktorí radšej strčia hlavu do piesku.

Nenahovárime si, mediálny priestor je predaný. Zbavili sme sa ho, ako sa zbavujeme správy vlastných prírodných zdrojov, najmä strategického bohatstva, o toré sa budú viesť vojny - bohatstva. Vzdali sme sa školstva, čo je popri vode a médiách hlavný zdroj výchovy či antivýchovy budúcich pokolení. Stratégiou protivníka je vychovať u nepriateľa takú generáciu, ktorá mávne rukou nad obetou svojich otcov, dedov a pradedov.

Žijeme v dome vírusovej pandémie. Isteže, je to desivý jav. Ale aj potopa bola desivá. Všetci sa utopili okrem Noema a jeho rodiny. Neželám si, aby sa nik utopil, iba chcem podčiarknuť, že sme dostali šancu prejavíť sa ako ľudia, ako národ, ako katolíci. Dostali sme príučku, že síce zarabať sa dá v zahraničí, ale skutočným domovom je iba tá dľaň, na ktorej smieš plakať - ako povedal básnik.

Uvedomme sa konečne.

Nebezpečenstvo menom liberalizmus

V časoch, kedy sa celý svet utápa v strachu z nezastaviteľne sa šíriaceho koronavírusu COVID-19, či zo znepokojením sleduje bránenie gréckych hraníc pred imigrantami, ktorí viac ako ľudí utekajúcich zo strachu pred vojnou pripomínajú bojaschopnú armádu, zloženú zo zdravých a nabadených chlapov, prehládame ďalšie veľké nebezpečenstvo, ktoré sa snaží veľmi intenzívne ovládnuť našu drahú vlasť, Slovensko.

Práve tohtoročné parlamentné voľby ma utvrdili, že stojíme pred vážnym problémom. Čelíme totiž nástupu novodobej totality. Snahy smerujúce z Bruselu o úplné podriadenie si Slovenskej republiky nebudem teraz rozoberať, zameriam sa výlučne na domácu politickú scénu a jej obrovskú nástrahu menom liberalizmus.

Liberalizmus by mal znamenať toleranciu, či zhovievavosť voči iným názorom a ideológiám. Rešpektovanie iných názorov, aj ochranu ľudských

práv všetkých ľudí. Aspoň tak nám napovedá oficiálna definícia o liberalizme. Realita je však úplne iná. Pod pomenovaním liberáli sa začali skrývať ľudia s úplne odlišnými hodnotami a názormi, rešpektujúci len tie názory, ktoré kooperujú s ich názormi a pokiaľ má niekto odlišný názor, stáva sa z neho nepriateľ. Nepriateľ, ktorého treba zosmiešniť a ak to nepomôže, tak umlčať, a to akýmkoľvek spôsobom.

Liberálov v slovenskej politike evidujeme už dlhšie, zatiaľ sa však salámovou metódou snažili pomaly a postupne pripravovať ľudí na zmeny, ktoré chcú docieľiť. Tvárili sa, že si vypočujú aj iný názor a často, aj keď len cez zaťaté zuby, ostávali len pri slovných výmenách. Ich metódou sa stalo zosmiešňovanie iných názorov, skrz čo sa snažili ovplyvniť, aby názory, ktoré nekooperujú s ich názormi, sa ľudia báli verejne prezentovať kvôli posmeškom.

Posledné roky však médiá razantne pritvrdili a začali intenzívnejšie s mediálnou manipuláciou a vymývaním mozgov pracovať na tom, aby ľudia uverili, že liberalizmus je najlepší a chcú ho všetci ľudia naprieč všetkými vrstvami obyvateľstva. Podľa vzoru: stokrát opakovaná lož sa stane pravdou, dookola šíрили svoje vízie a názory, ktoré prezentovali v prospech liberalizmu. Prispôbený televízny program, seriály, či realityshow. Všade sa zrazu konzervatívne myslenie prezentovalo ako spiatočnicke, smiešne a trápne. Naopak, liberálne názory sa stali moderné a správne. Lenže pozor, pod pojmom liberálny sa už prestala myslieť tolerancia voči všetkým, ale vyhranila sa len ako tolerancia voči určitým skupinám. Zrazu ten, kto nepatril pod niektorú z privilegovaných skupín a rozhodol sa vyjadriť obavy, resp. kritiku v rozpore s liberálnymi názormi, sa stal nepriateľom liberálov.

Postupne sa začala deliť spoločnosť na slušných a tých iných. Ako slušných médiá prezentovali tých, ktorí mali liberálne názory. Už nie salámovou metódou, ale otvorene, nabudení mediálnym tlakom začali liberáli ukazovať svoju pravú tvár. Zacistili šancu prevziať na Slovensku moc. Zrazu zahodili masky a ukázali sa v pravom svetle. Už to neboli milé úsmevy hovoriace o tolerancii a porozumení k iným, ale rozbesnení s penou na ústach, agresívni a kričiaci po ľuďoch s iným politickým názorom. Zrazu tí, ktorí by ako prví mali hľadať konsenzus naprieč politickými stranami, začali polarizovať spoločnosť. Začali rozdeľovať spoločnosť, šíriť strach, hnev a nenávisť, skrz ktoré sa začali ich priaznivci čoraz viac radikalizovať. To, čo charakterizovalo ľavicovo extrémistické skupiny a hnutia, sa zrazu prenieslo na politické strany, hlavne na jednu, ktorá je aj personálne previazaná s takýmito ľuďmi.

Sám som bol svedkom mnohých primitívnych výstupov, urážok, ba dokonca vyhrážaní od tých, ktorí sami seba označujú za tých slušných a jediných správnych. Čoraz častejšie ničenie majetku a čoraz napätejšia situácia len na základe politickej nezhody. Definícia extrémizmu tu začala sedieť presne na tých, ktorí sa tvárili, že proti extrémizmu bojujú. Z mnohých liberálov sa stali otvorení extrémisti. Tá najradikálnejšia a najprimitívnejšia časť len tesne neprešla do parlamentu. Avšak aj tá ich podpora, ktorú dosiahli, je signálom, že zradikalizovaný liberalizmus rastie a môže predstavovať reálne nebezpečenstvo pre demokraciu na Slovensku.

Už čoskoro totiž môže prísť doba, kedy sa ľudia budú na základe politického názoru napádať na uliciach, ba dokonca pichať nožmi, zapalovať autá... To je výsledok polarizácie spoločnosti, ktorá postupne nastáva aktivitami liberálnych extrémistov a rôznych „protiextrémistických“ aktivistov, ktorí svojou činnosťou prispievajú k šíreniu a narastaniu extrémizmu. Je to vrchol cynizmu, keď takéto osoby ešte dostávajú rôzne vyznamenania, či sa dostávajú do verejných funkcií.

Musím uznať, že je pravda, že extrémizmus je na Slovensku veľký problém. A treba naň jasne ukázať a varovať národ pred jeho nástupom. Pretože neskončí to zakazovaním nepohodných politických strán a kriminalizovaním jednotlivcov. Hrozba nástupu totality je čoraz viac reálna a našou úlohou je brániť náš národ a občanov proti tejto hrozbe. Je načas jasne a nahlas povedať, že ľavicovo extrémistické hnutie sa snaží na Slovensku politicky presadiť a tí najväčší bojovníci proti extrémizmu sú v skutočnej podstate novodobí fašisti.

MICHAL BUCHTA

Prosba k priaznivcom Kultúry

Najľahšia forma podpory nášho časopisu je predplatné, z ktorého príjem je predsa len o málo väčší ako zo stánkového predaja.

Predplatiť Kultúru si môžete jednoducho na e-maile: Ganisinova.Renata@slposta.sk

Nepoľavujte v ušľachtilom úsilí, prispejte na číslo účtu Kultúry v Slovenskej sporiteľni

IBAN

SK69090000000000170427664

Dr. Juraj Šujan ma zastavil v stredu, 26. januára 1977 pred svojim bytom v budove kina Slovan v Bratislave, na námestí SNP. Bolo okolo 17. hod. Ponáhlal som sa na Hlavnú poštu vyplatiť telefónny účet a vykonať návštevy detí v Podvorniciach a v Lamači. Preto, i keď som ho v zástupe zd'alšia zbadal, mal som v úmysle sa mu vyhnúť, akoby som ho nespozoroval.

Ale predbehol mňa on sám. S prekvapením nadvihol ruky, ponáhlal sa akoby ma objat'. Vyhol som sa tomu podaním ruky. On so zvýšeným hlasom skoro zakričal: „Kde sa tu berieš, Paľo, veď máš byť zavretý vo väzení!“

„Ako vidíš, Juro, nemajú tak horlivého žalobcu, čo by sa poponáhlal mňa obesiť, preto ma z ekonomických dôvodov radšej prepustili. Odkiaľ vieš, že som bol zavretý?“

Šujan ma vzal pod pazuchy, odviezol z prostredia náhliaceho sa zástupu a zatiahol do priechodu pred kinom Slovan.

„Bol som na ÚV KSS v Hlbokej ceste u Pezlára a ten mi hovoril, že Paľo Čarnogurský je zatvorený za nedovolenú činnosť a ohováranie pomerov v našom štáte na stránkach emigrantskej tlače“ – hovoril mi Dr. Šujan.

„Zaujímalo by ma, Juro, v akej súvislosti sa pán Pezlár zmienil pred tebou o mojom uväznení. Predsa je ideovým tajomníkom na Ústrednom výbore strany; do jeho právomocí nespádajú otázky štátnej bezpečnosti. A či moje zatknutie dostalo až tak širokú ozvenu, že sa ním zaoberajú všetky stranické fóra?“

Nato mi Dr. Šujan podal dosť obsažný výklad, v ktorom sa dotkol mnohých závažných skutočností, pre ktoré potom inkriminovali ich záznam. Pripisujem mu tiež značný historický význam, preto podávam obsah Šujanovho podania v jeho najzávažnejších častiach.

Dr. Juraj Šujan napísal pred rokom svoje rozpomienky na proces s prezidentom Dr. Jozefom Tisom pred Národným súdom v Bratislave, v ktorom spolu s Dr. Rašlom zastával úlohu žalobcu a navrhovateľa trestu smrti pre Dr. Tisu. Zaznamenal chvíle od jeho dovezenia spolu s členmi vlády Slovenského štátu dňa 26. okt. 1945 zo Západného Nemecka do Bratislavy, až do Tisovej popravy 18. apríla 1947.

Ako je v Bratislave všeobecne známe, Dr. Juraj Šujan sa od tejto popravy až dodnes neustále vracia k osobe a údajnej vine Dr. Jozefa Tisu. Svojím postupom akoby pripomínal osobu vraha Razkoľnikova zo slávneho Dostojevského románu „Zločin a trest“. Každému poslucháčovi, ktorý má prístup k tomu počúvať aj keď už po tisíci raz, opakuje, že on nie je zodpovedný za Tisovu smrť, ale všetci ostatní, vrátane samého Dr. Jozefa Tisu.

Sám som sa za uplynulých 30 rokov už toľko razy stretol s Dr. Šujanom a on pri každom našom stretnutí nastolil stále tú istú „razkoľnikovskú“ tému rozhovoru. Nikdy nezabudnem na rozhovor v redakcii Katolíckych novín v Bratislave na Kapitulskej ul. 8, dňa 11. júna 1947, keď Jur Koza Matejov na výroky slovenského „Razkoľnikova“ mu otvorene povedal:

„Hovorte si, pán doktor, čo chcete a ako chcete, ale tým vôbec nezmyjete svoju vinu – zavražili ste najzávažnejšieho a najcennejšieho činiteľa národa v celých doterajších slovenských dejinách!“

V tejto duchovnej rozorvanosti napísal Dr. Šujan svoje „Rozpomienky obžalobcu v procese s Dr. Jozefom Tisom“.

Napísal ich už hneď začiatkom päťdesiatych rokov, ale doteraz mu ich nemal kto vydať. Nevydali ich tí, v službách ktorých konal ako obžalobca, teda Česi, sám Dr. E. Beneš, aj keď bol čoskoro po poprave Tisovej zmetený z politického

isto vzrušenie pri jej čítaní mi adresát potvrdil.

Teraz v pasáži kina Slovan v Bratislave mi Dr. J. Šujan povedal, že jeho rozpomienky na proces s Dr. Jozefom Tisom vyjdú knižne. V tej veci bol práve na Ústrednom výbore

a vyriekol tak rozsudok smrti i spôsob jeho exekúcie už tri mesiace pred započatím vlastného procesu, čo je z hľadiska samej procedúry absurdum.

Obava, ktorú som mal od prvej chvíle, keď mi Šujan v rozhovore

„Čo tu na tomto mítingu hľadá jeho excelencia vrah?“

Táto otázka, hovoril mi Dr. Juraj Šujan, sa týkala aj jeho, lebo bola takto adresovaná Rašlovi za to, že bol žalobcom v Tisovom procese a žiadal preň najvyšší trest. Teda to isté, čo

Záznam rozhovoru s Dr. Jurajom Šujanom, hlavným žalobcom Národného súdu, v procese s prezidentom Tisom

javiska. A takisto ani sama Komunistická strana, najmä potom, čo sa do jej vedenia dostal Dr. G. Hu-sák. Ten nezabudol Šujanovi jeho aktívnu horlivosť v Banskej Bystrici na začiatku povstania, keď Šujan spolu s Dr. Vavrom Šrobárom chceli presadiť Benešovu koncepciu jednotného československého národa v obnovenom povojnovom štáte.

Svojho času, začiatkom roku 1970, dostal sa mi do rúk rukopis Šujanových rozpomienok. Od prvých strán som ho považoval za veľmi závažný dokument v objasnení povojnových pomerov na Slovensku, osobitne tragédie Tisovej osoby, aj priebehu procesu, v ktorom som sám zohral nemalú úlohu. Jej dôsledkom bolo aj moje odsúdenie štátnym súdom v Bratislave, v júni r. 1948, na 18 mesiacov žalára za to, že som obstarával obhajcov pre Dr. J. Tisu a zbieral potrebné finančné prostriedky na úhradu tejto obhajoby.

I keď sa Dr. J. Šujan usiluje vo svojej rozpomienkovej práci čo najviac znížiť Tisovu autoritu, vrhať nepriaznivé svetlo na jeho národné, politické a ľudské stránky, podstata kladu jeho práce je v podaní veľkého množstva faktov, súdnych aj mimosúdnych, teda politických a zákulisných, tak závažných pri konečnom, objektivnom a platnom historickom zhodnotení Tisovho zástoja v moderných slovenských dejinách.

Priam šokujúco na mňa zapôsobila osobitná kapitola, v ktorej Šujan podal priebeh rozhovoru predsedu Národného súdu, Dr. Igora Daxnera v Topoľčiankach s prezidentom Dr. E. Benešom v septembri 1946, keď tento na Daxnerovu otázku, ako si predstavuje výrok súdu pri nastávajúcom procese s Dr. J. Tisom, vzrušene vykrikoval:

„Podle mého přesvědčení Dr. Tiso musí viset!“

Túto kapitolu som si vtedy doslovne odpísal zo Šujanovho rukopisu. Jednu jej kópiu som potom poslal poštovne, listom Dr. Ferkovi Nvukovi do Austrálie. Príjem a tak-

Pavol Čarnogurský

povedal, že jeho kniha vyjde ihneď, sa ukázala reálnou a Šujanova bezcharakternosť dostala v mojich očiach odporný výraz.

Zajakavo, s unikajúcim pohľadom kdesi do skulin Mandraľku a strechy Tržnice, priznal sa mi zbabelý Šujan, že tá kapitola tam nebude, lebo pre ňu sa schválenie knihy najviac zdržovalo. Prepracoval ju a vraj len náznakovo sa jej dotkol.

„Potom tvoja kniha nebude mať cenu, nebude podaním pravdy a skutočnosti. Prečo ti teda tak záleží na jej vytlačení a publikovaní, keď vieš, že nebude zrkadlom pravdy a skutočnosti, teba nepostaví do inakšieho svetla, než v akom si doteraz, totiž, že nesieš najväčší podiel

na smrti Tisovej, ktorá nie je dopadom viny na vinníka, ale politickou vraždou uchvaťiteľov moci nad predstaviteľom práva národa a správnej politiky, aká bola jedine možná, ak sa mal národ zachrániť a obstať v najväčšej kataklizme doterajších dejín nielen nás, ale všetkého ľudstva - ako obstať a vyšiel naozaj s najmenšími materiálnymi i krvavými stratami. Čo teda chceš povedať verejnosti i dejinám svojou knihou, takto znásilnenou cudzím zásahom a tvojím súhlasom?“

Poznal som z nervózneho trhania ústami Šujana, že sa musí prevládať, aby nevybuchol hnevom na moje veľmi priame vyslovenie kritického pohľadu. Ale ovládala sa a vysvetľoval.

Spomenul prípad z tzv. mítingu vysokoškolákov v Parku kultúry a oddychu, ktorý sa udial 4. mája 1968, keď jeden z tam prítomných účastníkov podal na adresu generála Dr. Rašlu otázku:

Šujan ako hlavný obžalobca.

Hrozné bolo pre Šujana nielen položenie tejto otázky, ale i to, že bola potom na druhý deň uverejnená aj v denníku Pravda. Znamenalo to, že aj orgán Komunistickej strany Slovenska sa pripojil k mienke ľudákov, že trest smrti nad Dr. J. Tisom bol vraždou a jej vykonávatelia vrahmi.

Toto ho vraj ženie k tomu, aby sa jeho kniha dostala na verejnosť a dokázala, že on ako obžalobca postupoval v procese správne, jednal právne a podľa trestného poriadku.

Pri zmienke o mítingu v Parku kultúry a oddychu v Bratislave dňa 4. mája 1968 spomenul mi Dr. Šujan, že Ľudovít Pezlár mu povedal: „Medzi tými vysokoškolákmi, ktorí na tomto mítingu kládli provokatívne otázky, bola aj vysokoškoláčka – dcéra Paľo Čarnogurského!“

Šujan ma prosil, aby som si nechal len pre seba túto príhodu z jeho rozhovoru s vysokým činiteľom strany Ľudovítom Pezlárom.

Osobne ma prekvapila do istej miery Pezlárova správa o mojej dcére. Povedal som, že vtedy bola vysokoškoláčkou moja mladšia dcéra Marina, študujúca v tom čase sinológiu na Karlovej univerzite v Prahe. V Bratislave sa nezúčastnila žiadneho mítingu, ani akéhokoľvek podobného podujatia. Pravda, dialkovo vtedy končila v Bratislave dcéra Oľga novinárske štúdium na tuncnejšej univerzite. Ale aby ona bola kládla provokačné otázky, tomu neverím. Mohla sa nanajvýš opýtať na niektorú skutočnosť, ktorá vtedy búrila i morálne dobrých ľudí a nielen tak citlivú dušu, akou je naša Oľga.

Vyslovil som preto Šujanovi svoje počudovanie, ako si pán Pezlár dáva záležť, aby mu aj po deviatich rokoch žila v pamäti skutočnosť, že uprostred tých vtedajších vzrušujúcich udalostí v Československu ešte aj teraz kladie na dôležité miesto položenú otázku mojej dcéry. Vidieť, že nie politický záujem, ale osobná predpojatosť a nenávisť je riadiacou pákou jeho myslenia na najvyššom ideologickom poste Komunistickej strany Slovenska.

(POZNÁMKA 1.: Na uvedenom mítingu v PKO dňa 4. mája 1968 som naozaj bola. Položila som na predsednícky stôl písomnú otázku, či za účasť na ňom, zvolanom z podnetu strany a vlády, nebudeme po pripad-

DO VIDENIA

Kde okom dovidím – a hľadím do ďaleka – zriem,
jak krvavie mi spod nôh vytrhnutá zem.

Čaša trpkosti na nej plná
i biedy na nej viacej ako zrna.
Tu všetko od jesene o preteky
sa žiada k materi,
a žije z viery
aj národ, hory, doliny i rieky.

Ja, vojak, sprisahaný na živého Boha
sa staviam na krvavé hranice
a čakám na rozhodný povel!

Mňa Pribina sem postavil,
keď k chvále Božej staval pre potomstvo chrám.
Tu na svojom som býval i budem zasa gazdom sám
a mne len – viem,
i cítim, bude rodiť mojich otcov zem.
Chvíľ krušných veľa prelialo sa ponad tento kraj,
tu časy menili sa v ťažké balvany –
hoc povíchrice skaly láme dakedy,
ja stojím tuná večne – pevne, jednotaj.
A hotovím si pieseň o poslednom rátaní.
Ty čakaj pri mne, syn môj, na slávnostnú chvíľu
a brús si bodák na bolestiach bratov.
Stoj v strehu, z môjho vzdoru čerpaj silu
a zahor, štvaný mládenec, pomstou svätou!
A rozpomeň sa zavše na dni jesenné,
v nichž Viedeň trhala nám korene.
Sme vzali na vedomie výrok usúkaný z omylov
a tvrdí šli sme, hoci srdce pukalo nám pod chvíľou.
My nikomu sme nevraveli vtedy s Bohom
a drvili sme bolesť, zatajili muky...
Keď šli sme, kamaráti stískali nám ruky,
bo riekli sme im do drsného odsúdenia
to jediné, čo horelo v nás pevne: Do videnia!

Ja, dneska vojak rodu, sprisahaný na živého Boha
už cítim, čoskoro sa pohneme.
Ak pohynieme mnohí, vstane z hrobu Hlinka
a desať pokolení vyhrnie sa za ním zo zeme.
V kom viery aspoň omrvinka,
sa pridá k zástupu
a pôjde s nami,
keď budeme sa valiť dolinami
a budeme si od peleše čistiť chalupu.
Už čujem signál k nástupu!
Už píšeme si na slovenskú zástavu:
Tu krivda vládla, prinášame nápravu...

To sviatok bude vtedy, syn môj drahý.
Ja zľúbam sprahlú rodnú hruď,
ty s oka môjho zotrieš kvapku vlahy...

RODNÝ KRAJ

Trhá vietor na franforce sviežu dúhu,
aby si sa nepripol ňou k pluhu –
pritúlila by ťa zhovorčivá brázda,
z nej bys' vzišiel nový: človek, gazda.

Skyva chleba tvrdne na hlinastej zemi,
chcel by si sa prihovoriť, jazyk ti je nemý,
usmeješ sa vieske ako milej, sestre,
zahoreli kvety – vyšívané kroje pestré.

Múdrosť otcov zšedivela v rokoch tóni,
čo ju posielali vo svet spod jabloní –
priletí sem zavše z diaľky dobrá rada,
letí ako vtáča, čo si hniezdo hľadá.

Slovo odlepené z toku dávnych časov
prepili sme pri muzike s jarou chasou

ostala len ruža na kamennom brale:
zaprášená cesta do neznámej diale.

JESEŇ 1938

Sychravá jeseň je, bolesťou kvíli,
bezmocní stojíme zomknutí v zbrani.
Zradili priateľa priatelia milí,
nedali možnosti brániť sa ani.

Mrákavy nad nami, kolo nás supi –
krvavo ranený, bezvládne stoná;
rozdávať z cudzieho nik nie je skúpy,
nad rodom na poplach bije hlas zvona.

ANTON PRÍDAVOK

Do videnia!

Vo februári 2020 vydalo občianske združenie Múzeum ozbrojených zložiek SR 1939 – 1945 ďalšiu unikátnu zbierku dobovej poézie pod názvom „Revizionistické verše (1938 – 1944)“. Vyše stovka básní sa tematicky viaže k bolestným kapitolám najnovších slovenských dejín – k územným stratám na juhu a severe Slovenska v roku 1938, maďarskej vojenskej agresii na východnom Slovensku v marci 1939 (Malá vojna), a viaceré básni tiež reflektuje každodennosť maďarskej okupácie v oblasti Sobrance. Okrem smútku a rozhorčenia z týchto udalostí však mnohé vyjadrujú aj nezlomnú nádej, že krivda bude napravená.

Medzi autormi nachádzame mená najväčších bardov poézie (V. Beniak, A. Žarnov, R. Dilong, S. Veigl, H. Drevenický, J. Okál, L. Novomeský a i.), ako aj menej známych autorov či príležitostných veršotepcov. Ako posledná časť knihy je zaradená kompletná zbierka Antona Prídavka „Do videnia“, keďže sa viaže k téme maďarskej agresie.

Knihu si možno zakúpiť či objednať v knižkupectve Svojet' (Liga Pasáž, Dunajská ulica 18, Bratislava), kniha.svojet@gmail.com, tel. číslo 0903 946718, alebo u vydavateľa (Javorová 32, Partizánske) ozoz1939.1945@gmail.com

Pri príležitosti 81. výročia zrodu prvej modernej slovenskej štátnosti vydal taktiež Slovenský dejepisný spolok antológiu básní "Poézia 14. marca". Ide o druhé, doplnené a rozšírené vydanie knihy, ktoré obsahuje na takmer 270 stranách dovedna 144 básní s tematikou slovenskej samostatnosti, či už z pera najväčších bardov slovenskej poézie (Beniak, Žarnov, Veigl, Dilong, Zvonický, Šprinc, Okál, Bešeňovský, Hadri-Drevenický, Novomeský, Kostra, Hečko, Král a i.) ale i z pera menej známych či úplne neznámych mien.

Ide o dobovú poéziu, ale aj o verše napísané pri príležitosti výročí nášho prvého moderného štátu, či už doma alebo v exile. Z časového hľadiska je obsah knihy rozdelený do troch okruhov - Autómia - Samostatnosť - Exil.

REVIZIONISTICKÉ
VERŠE (1938 - 1944)

ZOSTAVIL MARTIN LACKO

Falošná hra bola v priateľskej páske,
zatrpklosť slzy nám zotrela s očí –
nemožno po svete chodiť viac v maske,
po svojsky držíme si budúcnosť v moci.

2. XI. 1938

Deň hrôzy sedí s nami dneska pri stole
a srdce típne pod žarnovom: krváca...
My modlíme sa za dušičky v kostole,
zem rodnú objímame láskou oráča.

Deň súdny zovrel národ ostrých do dráпов,
strach mrví nás a každý volá na raty:
už sedia zadumaní páni nad mapou
a skrajujú s nej pre susedov falaty.

Sme onemeli. Krivda s nami ostala
a večne rezké marše vyhráva si Pešť –
Ó, Bože... Už i viacej Pravda vystála
a nikdy nevolala márne k nebu na protest.

TISÍC ROKOV

Liet tisíc vyzývam Svätopluka kráľa pohana,
a spomínam si: s ním som v bratstve medovinu pil
a obidvoch nás pritúlila hora oddaná.

Ej, časy, časy... Ešte som si čašu nedopil,
keď zamračil sa znenazdania podráždený kráľ
a korbáč súkal na potomstvo z nabehtutých žíl.

Liet tisíc kliatby – vietor nad hlavou mi zaspieval.
Znie pieseň hrozná, nekonečná jednotaj
a dunia drsné hromy – praská riše val.

Sám stojím strážou zabodnutý pevne v rodný kraj
a nenadarmo stojím... Svitol nový svet!
Hľaď, kráľu... Vo svet ten sa mužne podívaj
a odkľaje sa tvojich tisíc uväznených liet!

BOLEŠŤ NAJVÄČŠIA*

Mne Viedeň syna z rodnej obce vyhnala,
bo visel na lahodnej reči matere:
je život dneska ako kliatba vazala
a dookola púšť a tiché cmitere.

Ty, syn môj, v istote si spyšnel bezmála
a budoval si život mojej na viere –
nám láska rodnej zeme pred očami zlyhala
i nevieme dnes, v akom sme s ňou pomere.

To mesto naše mŕtve, mrie nám na očiach,
v ňom pustota sa so zúfalstvom objíma
a pohľad tvoj až výčitkou je, bolí ma.

No dúfaj! Neroztrať si vieru po nociach,
v nich hľadať hviezdu, čo sa spásou rozsvieti
a tvoje rodné mesto pribehne nám v ústrety.

NAD MAPOU

Krvavá je mapa strednej Európy –
pod Tatrami, nad Tatrami krvi prúd...

Pane Bože, zostúp s neba,
ľudské dielo samá mýľka – Ty nás súď!

Nechcem hrudku cudzej pôdy,
na svojom si staviam stráž!
Vyslyš, Bože, naprav mýľky,
vráť mi bratov, Otče náš...
Krvavá je mapa Európy,
po Dunaji tečie krvi prúd.
od Komárna po Sobrance
svet sa pred Tvoj hrnie súd.

Vyslyš, Bože, prosbu moju,
zotri z mapy čerstvú krv...
Pokoreným navráť právo,
tyranu strestaj, zdrv.

KOŠICKÉ VIANOCE

Vy aspoň jedľu chceli by ste, bratia, však?
čo pod Tatrami o voľnosti snívala...
Deň po dni skarhy nosí do nás z Košíc vlak,
a čakáme, či raz i vzdor náš pricvála.

Či prišiel ku Vám Kristus aspoň mimod'ak?
Ak prišiel, či ho „slobodná zem“ vítala?
Na prekvapení podlomil sa ľudom zrak,
a bieda sa vám okolo nôh otáľa.

Ja veším na stromček váš omyl viedenský
a zažihám vám na ňom sviecou nádej,
veď srdce vaše neprestalo slovensky

sa hlásiť o presväte právo života:
vás v biede vašej vaše túžby zahrejú –
dnes na Golgote – betlehemskej hviezdy milota.

KŇAZ BALOGH

Slovo Božie na ústach mi prikuli,
onemel som, dobrotivý Pane.
Žalujem a prosím, nedovoľ brať
za horúcu lásku také dane.

Život svoj Ti kladiem na oltár,
zhliadni moju na svojet'.
Poteš prosiacich a vypočuj ich,
bolest' z Tvojej vôle môž' i neboliet'.

Odpusť, Pane... Moja prosba výkrik.
Za živých sa prihováram, Bože.
Tak som učil, akos' kázal.
Krivda Pravdu nikdy nepremôže.

MÁRIA KOKOŠOVÁ

Koľdujú Slováci,
v chalupe i paláci –
aké sa nám biedne
na omyloch Viedne
pripravili Vianoce.

Krváca kraj južný,
kľaje drsný slúžny:
azebatta! háved' mlč,
bo mi pukne žľč!!
Komu drahá sprostá reč,
nech sa berie ihneď preč!

Aziat sa v krvi kúpe,
Európa, postačujes'
Hlasnejšie sa ozvi, Marka,
keď už svetu žaluješ...

Na oltári namiesto sviec
ligocú sa bajonety –

Bože večný! – pohanský žrec
na krkavcov mení naše deti...

Majster Björnson,
zasa hučia fjordy –
na bezbrannú Slovač
vrhajú sa hordy.
Zhorel život ako svieca na vianočnom strome,
idú ľudia do Betlema po lásku,
iba v našom zúboženom dome
potkli sme sa na šurianskom obrázku.
Pred marami Kokošovej
kladiem svetu otázku:
Zabudol si, čo si vedel o Černovej??

Už sme dospievali pieseň drahej matere –
miesto lásky smrť nám klope na dvere.
Žandár koľduje po Šuranoch s puškou,
dojemne sa lúči národ so zabitou družkou.

Koľdujme, Slováci
v chalupe i paláci –
aké nám to biedne
na omyloch Viedne
prišli smutné Vianoce:
Miesto Jezuliatka žandári
otvárajú svere
nie kostolné, ale –
v nevoľníckom žalári...

S Bohom, Mária Kokošová...

MALÝ MARTÝR

Národ: Hej, Slováci...
Žandár: Páľ!
Už sa barbar v krvi
vykúpál.

Bolí, chlapček? Páli?
Zatni päť!
Stvrdni, ty i viacej
musíš znieť'.

Tvoja rana výkrik
do sveta.
Z utrpenia vzide
odveta.

Zahojí sa rana,
vydrž len.
Tvoja viera ako
pochodeň.

POZDRAV

Rodní moji,
vytrvajte v boji.
Posielam vám pozdrav v božom mene.
Pozdravujem vaše rána,
poludnia a večery,
sedliaka i pána,
všetkých, čo ste s vierou, bez viery –
šesťstotísíc pozdravujem bratov,
ktorých bezohľadnosť katov
nelútostne tisne k stene.

Pozdravujem duše ubolené,
vás, čo hovoríte, že vám nieta záchranu...
Slovo útechy vám nesiem:
dakedy i slovo balzomom je na rany.

Vytrvajte verní!
Maloverní viery v dušu načrite –

nový deň je predo dvermi,
jeho svit si v srdci zažnite.

Slovo moje tvrdne na tatranskú žulu,
oheň v ňom.
Do peleše otrokárov doľahne raz
strašný hrom.
Slovo zahorí a pôjde svetom,
rozpálené v pobúrení svätom
na zvon poplašný sa zmení –
budete ním vykúpení!

Národ nastupuje. Na stráži sme všetci.
Len i vy sa dohromady! Plece k pleci.

Rana vaša veľká.
Krvou obžalobu píšete.
Celý svet ju čuje:
znova na súd pôjdete!

Držte právo, nevzdajte sa o'ťaží:
Zídeme sa pri materi
od Komjatic, Levíc, Soboty i Košíc, Rožňavy,
odvšadiaľ, kde dnes grunt môj krvavý –
ako u kostolných dverí
pri Dunaji, pod Tatrami, na malebnom Považí.

NEMÝ VZDYCH

Vzdych nemý, ako závoj, padá na krv sadnutú
a krúžia supi, zavýjajú vlci v okolí:
môj dedo, otec často spomínajú na knutu,
čo bila k zemi orlí vzlet a pohľad sokolí.

Čas na besedu volá rozpomienku zvädnutú,
zas skučí vietor, vyhvizduje tiahle o bóli:
mne, ajhľa, bratov, sestry na retiazku viažu tu
a pred Božím im slovom zatvárajú kostoly.

Deň súdny prišiel so žandárom nášho do domu,
v ňom do práva sa drsne, ako dravec, zahryzol:
Je strašný – šepkajú si ľudia – nesie Sodomu,

len na hriech prišiel, za ním na púšť všetko vysychá.
Však úsvit v dialke s neba ešte celkom nezmizol –
i ráno príde, len čo dopijeme trpkosť z kalicha.

PREDJARIE

Je pustý grunt môj, lemeš na ňom hrdzavie
a jaro ešte barbar drží v šatlave.
Hej, Juro Jánošík, či strpíš bezprávie
a stony rodných počuješ znieť' v dial'ave?

Už ľudom od bolesti pohľad ml'andravie,
no predsa snijú o sľúbenej náprave –
pod', Jurko, valaška ti prácu napovie,
tam krivda – ako mora – sedí na práve.

Znie protest zeme. V Sitne trúbia k nástupu.
Už idú hôrni chlapci, vietor nesie ich –
svit slnca oprú o otcovskú chalupu

a vsadia nádej do pohľadov zrosených:
jar odkľaje sa a pôjde oráč do práce,
až tvrdá žula tatranská sa rozplače.

CESTA

Je cesta dial'ka, smútok, strach i otáznik,
je cesta viera, nádej, jas i odpoveď.
Svet musí nazrieť znova do máp, do matrík,
ak mier chce, ak si chce i pohovieť.

Je cesta žiara, kamarát i opora,
je cesta dukát, ktorý brata vykúpi –
je cesta spása, ktorú vymodlia nám biskupi;
je cesta viera, v nej náš vzdor i pokora.

Arcibiskup msgr. Dominik Hrušovský patrí rozhodne medzi mimoriadne a veľké osobnosti slovenského národa. V našej národnej literatúre máme viacero autorov, ktorí napísali svoje memoáre. Spomeňme Bohuslava Tablica, Jána Kollára, Jozefa Cigera-Hronského, Martina Benku, Jána Smreka či Mila Urbana.

Generačne patrí medzi tých, ktorí vždy čítali s porozumením, teda aj rozumiem tomu, čo čítam. Toto pedagogické spresnenie považujem za veľmi potrebné, pretože v dnešných časoch, keď nás doslova valcujú médiá a vnucujú nám ich kánony myslenia, vyrastajú nám školáci, gymnazisti, študenti i tvorcovia verejnej mienky, ktorí strácajú schopnosť čítať s porozumením.

Spomenul som spomienkovú literatúru. Mám v živej pamäti školské roky, keď ľudovodemokratická vrchnosť delila literatúru na povinné čítanie a zakázanú, prohibívnu literatúru. Možno, že túto skúsenosť má väčšina z nás, určite aspoň tí, ktorých vlasy už dávnejšie postriebili šediny. Spomeňme na obľudné päťdesiate roky, keď aj nášho Slovenska sa zmocnil príznak komunizmu, ktorý uvrhol do žalára najlepších synov nášho slovenského národa a na popravných vyhasol životnejedného z nich. Spomeňme si tiež na utýraných biskupov Gojdiča, Vojtaššáka, Buzalku, stovky kňazov, rehoľníkov a rehoľníkov, stovky, ba tisíce politických väzňov...

V šesťdesiatych rokoch minulého storočia nás poznačil Solženecynov. Jeden deň Ivana Denisoviča, Mňačkove Oneskorené reportáže, Obžalovaný, vstaňte Romana Kaliského, Husákov Svedectvo o SNP, v povestnom roku 1968 Doktor Živago Borisa Pasternaka, Svedectvo o procese Eugena Löbla... Boli to spomienky sui generis, spomienky svojho druhu. A potom nastal opäť červený útlak, normalizácia: lámala ľudí, charaktery, na hraniciach bolo zastrelených veľa ľudí, ktorí utekali pred prenasledovaním. Podpisovala sa Charta '77 i Anticharta. Brali nám štátne súhlasy na vykonávanie duchovnej činnosti, súdili nás, viacerých aj väznili, hoci sme nechceli nič iné, len slobodne sa modliť a pracovať v duchu sv. Benedikta, patróna Európy, Ora et labora, alebo byť kontemplatívny v činnosti podľa dedičstva našich učiteľov a vierozvestov sv. Cyrila a Metoda.

Dnes je mnohé z toho minulosťou a dnešok prináša iné, nové nebezpečenstvá a nástrahy extrémnej, tzv. liberálnej demokracie, na ktoré nie sme pripravení.

Keď dnes hovoríme o memoárovej literatúre, hodno spomenúť knihy spred roku 1989, ako sú Život nie je majáles od Janka Alexyho, Za umením Martina Benku, Zlatá fantázia Tida J. Gašpara, Smutné časy, smutný dom Ivana Stodolu či Zelená krv Mila Urbana. Paleta týchto spomienok bola pestrá a rôznorodá, jej farby však temer výlučne vykresľovali osudy umelcov a ich svet. Verejný život, politické, náboženské a hospodárske dianie črtali iba okrajovo.

Zmena nastala až po roku 1989, keď povolili putá tzv. ľudovej demokracie a totalitný režim sa ocitol v prepahlisku dejín. Komunizmus, ktorý presadzoval jediný správny svetozhľad – vedecko-ateistický –, síce celkom nezankol, ale vo veľkej miere ešte ostal geneticky zakódovaný v nás a len pomaly sa

občianske spoločenstvo nášho národa – podobne ako v iných postsocialistických krajinách, napríklad v Poľsku, v Česku či v Maďarsku, zbavuje jeho škodlivého nános. Ako bibliista si dovoľím pripomenúť, že aj Mojžiš viedol Židov z otroctva v Egypte do Zasľúbenej zeme štyridsať rokov preto, aby zabudli na masť egyptské hrnce a získali slobodu ducha a život podľa Božej vôle...

Po páde totalitných štruktúr sa

ces: Slováci obnovili svoju štátnu samostatnosť, na mape sa objavila druhá Slovenská republika...

Mňa ako katolíckeho kňaza vari najviac očarila tá skutočnosť, že z „tajného jezuitu“, nad ktorého životom bdela všemocná ŠtB, sa zo mňa stal legálny člen Spoločnosti Ježišovej na Slovensku.

Aj ja, tak ako milióny Sloveniek a Slovákov, som chcel spoznať pravdivý obraz o našich slovenských de-

autorov-kňazov: Od barbárskej noci kardinála Korca, Zápisky spoza mreží a Dva roky v katakombách Ernesta Macáka, Trenčianska väznica Jána Rekema, Rozprávanie o exercíciách Jozefa Porúbčana, Môj život Karola Körpera, Svedok storočia Ladislava Hanusa, Po serafínskej ceste Dionýza Tomašoviča, Trpké spomienky: spomienky gréckokatolíckeho kňaza Michala Fritza, Pamäti kňaza Viliama Mitošinku, Rozpomienky kňaza

prvého slovenského prezidenta, katolíckeho kňaza Dr. Jozefa Tisa, potom bestseller Útek sestry Cecílie, kniha V šľapajach Kolakoviča Silvestera Kréméryho a tiež knihy mojich spolubratov Slovenskí jezuiti v Kanade: kronika pozoruhodnej misie od Rajmunda Ondruša a Kanadský experiment: polstoročie slovenských jezuitov v Kanade, ktorú napísal Félix Litva, ďalej Svit kríža za mrežami: z denníka väzneného kňaza Antona Boteka, Život ma naučil mať ľudí rád Ferdiša Takáča, Boží dlžník Andreja Osvalda, Ani vlastné mamy o tom nevedeli Vasila Kindju – o tajných štúdiách teológie...

Je symptomatické, že všetky tieto knihy vyšli po páde totalitného režimu, väčšina z nich v období bezprostredne po roku 1989. Dnes v rámci politickej korektnosti už o mnohých veciach radšej nehovoríme, akoby opäť ožívala ona poučka z totalitných čias: ak myslíš, tak nehovor; ak hovoríš, tak nepíš; ak napíšeš, tak nepodpíš, ak podpíšeš, tak sa nečuduj a uvidíš...

Spomenul som všetky tieto knihy preto, aby som sa mohol dostať k výnimočnej knihe memoárov arcibiskupa Dominika Hrušovského Roztratených zhromažďovať: rozprávanie o mojom živote. Názov jeho spomienok vychádza z jeho biskupského hesla Dispersos congregare, „roztratených zhromažďovať“.

Spomienky Dominika Hrušovského sú pozoruhodné tým, že ich autorom je výnimočný katolícky biskup, ktorý prežil mimoriadne dynamický a zaujímavý život a o ňom nám vydáva svoje jedinečné svedectvo.

Rodák z Veľkej Mane, gymnazista v Šuranoch počas hortovyjskej okupácie južného Slovenska, seminarista najprv v Bratislave, potom v Ríme v česko-slovenskom kolégiu Nepomucenum, kde prijíma kňazskú vysviacku a spolupracuje so slovenskou redakciou Vatikánskeho rozhlasu. Po roku 1948 sa nemôže vrátiť späť do vlasti. Stáva sa z neho „utečenec, človek bez vlasti“. Bol ustanovený za kaplána v Dolomitoch. Vymenujú ho za profesora filozofie v regionálnom seminári vo Viterbe. Potom odchádza do Paríža, kde je farárom Slovenskej katolíckej misie vo Francúzsku a spolupracuje so slovenskou redakciou francúzskeho štátneho rozhlasu. Vracia sa do Ríma, kam ho povoláva rektor Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda Štefan Náhalka. Je z neho redaktor Hlasov z Ríma. V roku 1973 preberá žezlo rektora tejto najvýznamnejšej ustanovizne, ktorú zahraniční Slováci postavili z haliarov chudobnej vdovy, z podpory spoluzakladateľov a vďaka mecénovi – americkému biskupovi slovenského pôvodu Andrejovi Gregorovi Grutkovi, ako aj z podpory najväčších a najvýznamnejších fraternalistických organizácií. Je poverený dušpastierskou starostlivosťou Slovákov v zahraničí. Pápež Ján Pavol II. ho menuje za biskupa pre slovenských katolíkov v zahraničí. Dožíva sa pádu železnej opony, zasluženého návratu do vlasti, na vlastné oči znova vidí, ako „Slovensko vstáva, putá si strháva“, a druhý raz vo svojom živote zažíva obnovu slovenskej štátnej samostatnosti a vznik druhej Slovenskej republiky. Stáva sa pomocným biskupom Trnavskej arcidiecézy a predsedom Spolku sv. Vojtecha. Udržiava priateľské styky s premiérom Vladimírom Mečiarom i s prezidentom Michalom Kováčom;

Dominik Hrušovský (vpravo), Andrej Grutka, Jozef M. Kirschbaum, Milan S. Ďurica

roztrhlo vrece s memoárovou literatúrou, vlastne presnejšie: roztrhlo sa vrece s niekdajšou prohibívnu, zakázanou literatúrou, ktorej súčasťou boli aj memoáre. A táto literatúra nám umožnila celkom nový pohľad na našu minulosť i smelšie a odvážnejšie pohľady na našu budúcnosť. Do našej literatúry sa začali pomaly vracajú autori tzv. katolíckej moderny, kresťanský orientovaní filozofi, výtvarníci, hudobníci, ožili cirkevné spoločenstvá, vrátili sa tí exulanti, ktorým Pán Boh doprial dožiť sa zmien, za ktoré prinášali veľké obety, dozrel náš národnoemancipačný pro-

gram, ktoré nám moloch komunizmu a jeho stranické piliere opreté o brachiálnu moc systematicky prekrúcali a podávali nám o nich skreslený, falošný obraz. Na Slovensko sa vrátili slovenskí jezuiti z Kanady, slovenskí saleziáni z Ríma, slovenskí verbisti, slovenské vincenty, františkány, uršulinky, sestry Svätého kríža... Do Trnavy bola prevezená Dobrá kniha, do Šaštína saleziáni, do Nitry verbisti... A položil som si kľúčovú otázku: Ako žili a čo robili slovenskí exulanti v zahraničí?

Z početnej memoárovej literatúry po roku 1989 tu spomeniem len knihy

Františka Bernadiča, Spomienky a Obrázky zo života Jozefa Kapalu, Žil som v Košiciach Antona Harčára, Živého ma nedostanete Františka Revesa a Spomienky slovenského saleziána z pera Martina Mazáka. V časopise Pro fratibus, ktorý vydával Šebastián Labo, sú hrdinské svedectvá biskupa Pavla Hnilicu o ich veľmi rozsiahlych misijných účinkovaní aj o prenasledovaní kresťanov na Slovensku.

Osobitnú zmienku si zaslúži jedinečná kniha Spomienky a svedectvo Karola Murína, ktorý v nej približuje roky strávené v službách

Aký učiteľ, taký žiak?

Ťažko očakávať od katolíkov, vrátane kňazov, že budú nasledovať Krista, ak sa im o našom Spasiteľovi nehovorí pravda, ak je im predstavovaný taký, aký nikdy nebol.

Na mnohých miestach postkresťanského sveta čoraz viac počuť sťažnosti na postoje dnešných katolíkov (najmä mužov), ako aj na životný štýl a na obsah učenia katolíckych kňazov. Jedna z hlavných odpovedí na otázku o dôvodoch krízy mužskosti a z nej vyplývajúcej kňazskej krízy, je falošný obraz Krista, ktorý sa už dlhú dobu predkladá laikom i kňazom.

Možno sa dnes čudovať katolíckym mužom, že mnohí sú zoženšteni a priveľmi uhladení, že sa boja používať silné slová, keď by niekoho mali odvrátiť od zlej cesty a že ani počuť nechcú o nijakom boji –, keď sa im práve takto predstavuje osobnosť Spasiteľa?

Keď sa o Kristovi hovorí ako o hipisákovi s vrabčekom na ramene, ktorý bol taký láskavý, že každému všetko bezpodmienečne odpúšťal a nad hriechom vždy len kývol rukou; ak sa tvrdí, že bol pacifista, ktorý by najradšej rozdal cudzí majetok iným, toleroval zlo a neobľuboval vonkajšie prejavy zbožnosti.

Keď sa šíri naratív, podľa ktorého Pán Ježiš nemal nič spoločné s mužnosťou a zároveň sa čoraz častejšie sugeruje, že je nemožné, aby nemal ženu!

MUŽ PAR EXCELLENCE

Kristus Pán bol však naozaj statočným mužom a pritom žil v celibáte, a ako veľkňaz i večný kňaz musí byť v každej z týchto vecí príkladom rovnako pre dnešných kňazov, ako aj – hoci v trochu inej dimenzii – pre laikov, ktorí sú čoraz viac vystavení pokušeniam presexualizovaného sveta.

Náš Spasiteľ väčšinu svojho pozemského života tvrdo fyzicky pracoval a – ako ukazuje Turínske plátno –, bol na svoju dobu taktiež fyzicky veľmi dobre stavaným mužom. Ľudia ho vnímali ako charismatického vodcu, ktorý bol schopný hovoriť k niekoľkotisícovému zástupu z vrcholu vysokej hory hlasom, ktorý bolo všade dobre počuť.

Pán vyhnal kupcov z chrámu bez toho, aby ich najprv zdvorilo požiadal o opustenie svätého miesta, či bez toho, aby zavolať nejakú vtedajšiu obdobu polície, ale s ručne upleteným bičom šľahal ľudí, ktorí nedovolili stretnúť sa s Bohom tým, ktorí Ho ešte nepoznali (scéna vyhnanja kupcov sa odohráva na

nádvorí pohanov). Nebral ohľad na politickú korektnosť ani čísi majetok – mince sa kotúľali po celom chráme medzi stoly, ktoré povyvral ten istý Kristus!

A toto nie je jediný raz, kedy Ježiš hovoril ľuďom nepríjemnú pravdu, ktorú dnes mnohí Jeho učeníci nechcú hovoriť. Napokon Ježiš dokonca zachránil cudzoložnú ženu pred kameňovaním a povedal jej priamo do očí, aby už viac nehrešila. Nepovedal, že ju chápe a že všetko sa nejakou dá do poriadku, ale že má prestať hrešiť!

Náš Spasiteľ si vyberal rôzne prostriedky v závislosti od situácie, ale voči hriechu bol vždy nemilosrdný. Nikdy ani len nenaznačoval, že by bolo možné mať pre hriech pochopenie. Zákonníkov v Písme nazýval pokrytcami, hlupákmi a slepcami, oblieňmi hrobmi a hadmi. Inokedy skupine Židov povedal, že ich otcem je diabol. Svätého Petra nazval Satanom, keď vzniesol námietky proti Božej vôli bezprostredne po pomazaní za prvého pápeža. Azda takto sa správa jemný, slušný, decentný, nikomu nič nevnučujúci človek, za akého dnes chcú vydávať Krista Pána?

Problém je, bohužiaľ, v tom, že práve takýchto ľudí sa podarilo vyformovať z mnohých katolíckych mužov, vrátane kňazov.

JEDINÝ A NEZAMENITEĽNÝ

Boh je nekonečne spravodlivý a zároveň nekonečne milosrdný – nad týmto zdanlivým rozporom si od vekov lámu hlavy kresťanskí myslitelia. V našej dobe sme však zabudli na niektoré Božie atribúty a iné sme úplne skreslili. Už pred polstoročím na toto upozorňoval Plinio Correa de Oliveira, keď napísal: „Kedykoľvek zavrieme oči pred jednou z týchto dokonalostí (spravodlivosť alebo milosrdenstvo), aby sme pochopili druhú, upadáme do vážneho omylu. Náš Pán Ježiš Kristus bol vo svojom pozemskom živote obdivuhodne dobrosrdečný a jemný, ale aj prísny. Preto sa nesnažme korigovať osobnosť nášho Pána podľa našich prízemných názorov, nezatvárajme oči pred dobrotou Spasiteľa, aby sme lepšie porozumeli Jeho spravodlivosti, ale neodvracajme sa ani od Jeho spravodlivosti, aby sme lepšie porozumeli Jeho nekonečnému súcitu s hriešnikmi! Náš Pán bol rovnako dokonalý, keď odpúšťal Márii Magdaléne, i keď tvrdými slovami karhal farizejov. Žiadnu z týchto stránok

nesmieme vytrhávať z evanjelia!“

Potrebné pripomenutie Kristovho charakteru je iba úvodom k pripomenutiu jeho učenia. Otec Augustyn Pelanowski to priliehavo komentoval v jednej zo svojich najslávnejších kázni, v ktorej vyjadroval hlboké poľutovanie nad zmätkom panujúcim medzi katolíckymi ohľadom skutočnej osobnosti Pána Ježiša. Iný je Ježiš katolíkov verných tradícií, iný Ježiš liberálnych katolíkov, iný je tiež Ježiš protestantov, iný Ježiš moslimov a dokonca ateistov. Ktorý z nich je však pravý Ježiš?

Otec Pelanowski jasne ukázal, že Kristus protestantov (dnes vyznávaný nejedným katolíkom a mnohými katolíckymi kňazmi) a skutočný Kristus si navzájom odporujú. Jeden umožňuje rozvody, druhý hovorí, že rozvody neexistujú. Jednému neprekáža antikoncepcia, druhý hovorí, že antikoncepcia nemôže existovať! Jeden hovorí: „Moja matka je obyčajná žena!“, druhý hovorí: „Moja matka je Kráľovná, prvá z celého dedičstva kráľovien a kráľov.“ Ktorý z nich je pravdivý? To nie je ten istý Ježiš! Ak verím v akéhosi iného Ježiša než toho, ktorého nám zjavuje Písmo, to nie je ten istý Ježiš! Čiže čo? Takže možno veriť v imaginárneho Krista, možno Ježišovi podstrčiť čosi, čo mi zdanlivo uľahčuje život, pretože sa zdá, že hriech robí život ľahším?

A ak mi niekto, kto tak verí, povie: „Poď, pomodlime sa spolu, pretože veríme v toho istého Ježiša“, ja mu odpoviem tak, ako povedal svätý pápež Agatón o monoteletistoch a monofyzitoch: „Kto sa modlí s heretikmi, je heretik!“

POZNANÝ IBA V PRAVDE

Mnoho prvkov našej viery sa dnes javí ako zatemnených, hmlistých a rozmazaných – vďaka úmyselnej činnosti síl temnoty a benevolentnosti mnohých naivných ľudí. Klamú však nielen o obraze Boha a Jeho svätých, ale aj o pravdách viery, o chápaní prikázanií, význame Kristových podobienstiev i o večných morálnych princípoch. Všetko dobré – vrátane statočnosti ako integrálnej súčasť kňazstva –, je však možné stavať iba na Pravde.

Preto je naliehavo potrebné očistiť osobu Krista od progresívnych mýtov, ktoré sa okolo Neho vytvorili a s Božou pomocou vyvieť z krízy Jeho kňazov a všetkých ostatných, ktorí to potrebujú – vrátane nás samých.

KRISTIÁN KRATIUK
www.christianitas.sk

Ministerstvo zlikvidovalo najstarší časopis

Najstarší slovenský pedagogický časopis Rodina a škola sa stal obeťou deštruktívnej politiky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Po 135 rokoch od svojho založenia prestal od januára 2020 vychádzať.

Časopis založil v časoch najsilnejšieho národnostného útlaku s cieľom zlepšiť kvalitu výchovy a vzdelávania detí a mládeže v roku 1885 Karol Salva. V roku 1893 časopis prvý raz zlikvidoval uhorský minister školstva Július Vlassics.

V roku 1900 sa podarilo časopis Rodina a škola obnoviť pod vedením Jána Buriana a Petra Zgutha. Od druhého čísla sa stal šéfredaktorom Svetozár Hurban Vajanský, ktorý ho viedol až do konca roku 1904, kedy bol časopis druhýkrát zlikvidovaný. Tentoraz ministrom školstva Albertom Berzeviczím, ktorý mimochodom pochádzal zo Slovenska, z dnešnej Breznice.

Po druhej svetovej vojne bol časopis Rodina a škola obnovený a plnil

jedinečnú úlohu hlavného komunikačného nástroja medzi učiteľmi a rodičmi. Posledných desať a pol roka vydávalo časopis Vydavateľstvo Parentes. Ministerstvo školstva za celý tento časový úsek neustále menilo výšku finančnej podpory, ktorá dosahovala od 20 do 75% reálnych výrobných nákladov na časopis. Celá redakcia a autori pracovali pre časopis bezplatne. Napriek tomu sa už časopis nedalo udržať. O likvidačnej situácii boli v decembri listom informovaní: prezidentka Zuzana Čaputová, predseda vlády SR Peter Pellegrini, predseda NR SR Andrej Danko a ministerka školstva, vedy, výskumu a športu SR Martina Lubyová. Na list upozorňujúci na vážny kultúrny škandál nereagoval nikto, iba Sekcia regionálneho školstva MŠMTV SR, ktorá je za dotačnú politiku pedagogických časopisov zodpovedná, poslala redakcii list, v ktorom oznámila, že neporušili žiaden zákon.

Po 135 rokoch časopis Rodina a škola prestal vo svojich dejinách vychádzať po tretíkrát. Dva razy sa o jeho zastavenie postarali uhorskí ministri a tretíkrát ministerstvo školstva vedené ministerkou nominovanou Slovenskou národnou stranou. Stali sme sa tak jedinou krajinou Európy, kde absentuje dialóg medzi rodinou a školou v mediálnom priestore.

V dejinách boli traja ministri v čase ktorých bolo zastavené vydávanie mesačníka Rodina a škola: Július Vlassics (obrázok hore), minister, ktorý zastavil vydávanie časopisu Dom a škola v roku 1897. Pôsobil na poste ministra 1895 – 1903. Minister pre náboženstvo a vzdelávanie v Uhorsku Albert Berzeviczi (obrázok v strede), likvidátor Rodiny a školy v roku 1904. Tretím ministrom školstva v dejinách počas pôsobenia ktorého bola zastavená Rodina a škola je Martina Lubyová (obrázok dole), nominantka Slovenskej národnej strany - december 2019.

LUBOMÍR PAJTINKA (posledný šéfredaktor)

Veľká noc

Vstúpili sme do pôstnej doby, ktorou sa máme pokáním, modlitbou, pôstom a almužnou pripraviť na slávenie najväčších kresťanských sviatkov roka. Pozornosť nás kresťanov smeruje do večeradla, na Golgotu pod kríž a k prázdnu Ježišovu hrobu. Som rád že som tieto miesta mohol v Jeruzaleme navštíviť. Som rád aj tomu, že sa počas sviatkov, nediel a často aj v pracovné dni môžem zúčastňovať na slávení sv. omše a stretávať sa s Ježišom v Eucharistii a čerpať tak silu pre každodenný život s ním, že mám možnosť počúvať a čítať Božie Slovo, ktoré je slovom života. Ježiš prišiel na tento svet, aby nás naučil všetkej Pravde. Pred Pilátom vyznal: „Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas.“ /Jn 18, 37/ Som presvedčený, že naplno a šťastne je možné prežiť život v súlade s jeho učením.

Stretáme sa s rozličným spôsobom prežívania Veľkonočných sviatkov. Niektorí ich ignorujú, iní majú predĺžený voľný víkend, niektorí pracujú, iní sú na dovolenke, na záhrade, cestujú, niektorí ako sviatky jari pri dobrom jedle a pití, konzumne... A niektorí ako spomienku Ježišovej smrti a oslavu jeho zmŕtvychvstania. Aj život prežívajú ľudia rozlične, preferujú rozličné hodnoty, zdravie, spokojnosť, úspech, prácu, cestovanie, peniaze, majetok, bývanie, pôžitky, zábavu... Je na každom, či život prežije v duchovnej prázdnote, povrchno, alebo ho dokáže naplniť hodnotami, ktoré sú pre šťastný a spokojný život nevyhnutné a ako my kresťania veríme, že aj pre večný život. Nie je možné žiť neutrálne, dobrým človekom sa človek nestane bez námahy a zodpovednosti za život svoj i iných ľudí. K tomu potrebujeme okrem darov a schopností, ktoré sme dostali a

denne dostávame aj Božiu a ľudskú pomoc. „Bez Božieho požehnanja márne ľudské námáhania,“ hovorili naši starí rodičia a keďže nemali jednoduchý život, vedeli čo hovoria. Ale hovorili aj: „pomôž si človeče aj Pán Boh ti pomôže.“ Sv. Ignác z Loyoly to vyjadřil, že človek má robiť tak, akoby všetko záležalo len na ňom, a modliť sa, ako by všetko záležalo len od Boha. Je na nás či dokážeme prekonať pokušenia moci, bohatstva a slávy, kariéry, pohodlného povrchného, lacného prázdneho, telesného... života, alebo prijmeme Božiu ponuku k zodpovednosti a láske, zobrať každý deň svoj kríž a nasledovať ho, konať pokánie, slúžiť, obetovať sa a tak kráčať radosť k trvalému a pravému šťastiu. „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho. Ved' čo osozíš človeku, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?! Alebo za čo vymení človek svoju dušu?! /Mt. 16, 24 – 26/ Boh nikdy nikoho nesklamal, sklamať môže len človek. Veriť neznamena len sa k niečomu prihlásiť, niečo deklarovať, ale viera znamená život s Ježišom podľa jeho príkladu a učenia.

Nie je jednoduché v dnešnom svete žiť ako kresťan. Uplynulo 30 rokov od kedy v našej krajine skončila totalita, ktorá proti kresťanom bojovala, obmedzovala ich a prenasledovala. Máme mnohé príklady statočnosti a vernosti i za cenu veľkých obetí. Ale aj súčasná doba prináša rozličné ťažkosti a komplikácie kresťanom v ich živote podľa viery. Iniciatívu v spoločnosti a spoločenstvách preberajú často ľudia otvorene, alebo aj

skryto sa hlásiaci nielen k proti kresťanským, ale aj proti ľudským, proti prirodzeným hodnotám, čo prináša komplikácie všetkým. Súčasná duševná i duchovná prázdnota v srdciach mnohých, osobitne mladých ľudí, otvorený boj namierený proti životu, rodine, národu, Cirkvi napomáha mocným a bohatým usmerňovať správanie médiami manipulovaného davu k dosahovaniu nízkych, prízemných cieľov, ziskov a potrieb, čo prináša mnoho problémov, samotu, biedu, beznádej, bolesť, utrpenie...

A tak niekedy mám pocit, že ako v čase Veľkej noci v Jeruzaleme, keď Ježiša odsúdili a ukrižovali, dav kričal: „Ukrižuj ho!“ s ním kráčala len malá hŕstka verných, aj niektorí z tých, ktorí to s ním mysleli úprimne a nasledovali ho, radšej zostali v úzadí, aj dnes už len malé skupiny kresťanov sa stretávajú v chrámoch a usilujú žiť podľa kresťanských zásad. Doba je čudná, nie je jednoduché žiť proti tendenciám súčasného sveta, ktoré sú v rozpore s evanjeliom, nerobiť kompromisy s hriechom, byť verný Ježišovi. Aj On bol pokúšaný, aj On dostával ponuky od mocných sveta. Dokázal prijať Božiu vôľu, byť jej verný a splniť svoje poslanie. Dal nám príklad a pozval nás k nasledovaniu. Buďme vďační za vieru i všetko čo dostávame od Boha i od ľudí, vážme si to, máme za čo ďakovať, nie je všetko čo máme samozrejme. Využime sviatočné dni aj na modlitbu, meditáciu, adoráciu, návštevu bohoslužieb, Božie slovo, aj zamyslenie sa nad tým, aký je náš kresťanský život a aké hodnoty preferujeme a aké odovzdávame iným.

LUDOVIT KOŠÍK

Kresba: Andrej Mišanek

Videli sme pred aj po nedávnych voľbách, čo to znamená "vulgus odiosum a profanum", teda ľud nenávisťný a bezbožný, ľud v zmysle byť vulgárny, náladový, manipulovateľný a aj zmanipulovaný.

Isteže, každý systém a každé vládnuce zoskupenie má limity vyplývajúce z ľudskej nedokonalosti, teda hriechnosti. Pretože hlina sme a na hlinu sa obrátime. Aj KDH sa totiž po svojej dlhej a mučivej kariére a u mnohých z nich iste aj po nezištnom účinkovaní, nedostalo už druhýkrát do parlamentu. Ide totiž o to, že ľudia, ktorí sa chcú nazývať kresťanmi, sa nemôžu správať len ako červotoče, kritici všetkých a každého. Isteže takto nenasledujú svoj vzor Krista, ktorý bol najväčším realitom v dejinách a nikdy sa nepripájal ku kriľúňom, nikdy netvrdil, že naučí tých druhých, aby sa jeho a jeho nasledovníkov báli."

My ľudia sme nedokonalí a čítame o tom už od prvej biblickej knihy Genézis. Boh nás síce vyhnal z raja, lebo sme chceli byť príliš múdri a chceli tvoriť ešte krajší a lepší raj, než nám bez nášho pričinenia spadol do lona.

Ani človek, ani národ bez vzájomnej pokory nič trvalé nestvorí

Ale netvrdíme, že Boh nevedel, čo robí, že nám nevenoval odev, aby sme sa za seba nehanbili a že nám neprislúbil záchranu, teda tú archaickú spásu a či vykúpenie. Týmto termínom už mnohí moderní a zvlášť mladí ľudia nerozumejú a vo svojej modernizovanej pýche a či dutosti ani nechcú rozumieť.

Isteže, každý štát, každé zoskupenie a každé spoločenstvo má svoje chyby, svojich sabotérov a prospachárov. Boli takí aj za I. Slovenskej republiky, aj za Mečiara, aj za Fica. Aj oni, aj ich prívrženci isteže boli hriechni ľudia, ale predsa len niečo

"uplácali" a neboli len červotočmi a kritikmi.

Bol som pred pár rokmi v Maďarsku a chodili sme nielen po knižniciach, ale aj iných kultúrnych a štátnych inštitúciách a všade sme videli portréty ich činiteľov a dejateľov. Z povahy vecí vyplýva,

že my Slováci pri svojej bohorovnosti vieme na všetkých svojich predchodcov, zakladateľov a dobrodincov, i keď ľudských a chybných, akurát naplúť. Zmeňme sa teda konečne a kajajme sa. Nielen za nás, ale aj za svoj národ, za svoje spoločenstvo a za našu spoločnú

minulosť. Pretože bez toho nás nebude čakať nielen dobrá, ale žiadna budúcnosť.

P.S. Vyskytol sa už konečne aj u nás koronavírus. Som tomu aj trochu rád, pretože u niektorých ľudí už zase vznikol dojem, že my Slováci sme takí hnusní, že nás už ani len ten vírus nechce... Chcime sami seba a prekonávajme nielen takéto problémy, reálne a nezávislé od nás, ale aj také, ktoré si tvoríme a zapríčiňujeme my sami vďaka svojej neprekonateľnej nenávisti a závisťi. Hádám sme už po týchto voľbách konečne prišli k tomu, že prekonáme tú svoju charakteristiku, že nie je nám natoľko

ľúto, že nám zdochla koza, ako to, že ešte stále nezdochla susedovi, našim konkurentom, opozičnikom a kritikom.

Vyprášme konečne tými Svätoplukovými prútmi tú závisť, malichernosť a hlavne komplexy, ktorými síce ako malý a mladý štát, ale s bohatými a veľkými tradíciami, ešte stále trpíme. Myslíme na našu Matku Sedembolestnú a skúsme byť aj trochu radostní aj z úspechu tých druhých.

Niet inej cesty a napred ísť sa nielen môže, ale aj musí.

VLADO GREGOR

KULTÚRA

Dvojtyždenník závislý od etiky

Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava

Telefón: 0911 286 452

Vydáva Factum bonum, spol. s r. o.

Wolkrova 39, 851 01 Bratislava.

IČO: 35 734 710

Predseda redakčnej rady: Július Binder – Šéfredaktor: Teodor Križka – Cena jedného čísla je 1.60 € (ročne 33,60 €) – Časopis vychádza každé dva týždne, s výnimkou mesiacov júl a august. Ročne vychádza 21 čísel – Stánkový predaj: Mediaprint Kapa, Pressegrasso, a. s. Objednávky prijíma Slovenská pošta na elektronickú adresu: ganisinova.renata@slposta.sk – Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164,

820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk – Telefonické predplatné: 02/54418091 alebo 02/54640949 – Registračné číslo: EV757/08 – Prijímame iba príspevky napísané elektronicky vo formáte word a graficky neupravené. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Stanovisko redakcie sa nemusí zhodovať s názorom autora – E-mail redakcie: kultura@orangemail.sk – Internetová stránka a archív časopisu: www.kultura-fb.sk – ISSN 1335-3470 (tlačené vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

